

Год. IV.

Број 19.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИЦИ:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић и Сава Петровић.

У Новом Саду у недељу 8. маја 1894.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Ad III. C. $\frac{62}{3}$ ex 1894.

ПРОГЛАС

српског прав. народно-црквеног школског савета
СРПСКОМ НАРОДУ

У МИТРОПОЛИЈИ КАРЛОВАЧКОЈ

ради умножења „Фонда св. Саве“ за помагање српских народних основних школа.

Св. патријарх *Георгије Бранковић* основао је **Фонд св. Саве** за помагање православних народних основних школа и положио је у тај фонд за сад свој први прилог од 10.000 форината.

Саборски одбор, као врховна управа народно-црквених фондова и заклада руковаће овим фондом и стараће се, да се умножи прилозима народа српског у митрополији карловачкој.

Спасоносна је мисао св. патријарха, да се оснује такав фонд, родољубиво је дело дарак, којим хоће да оствари ту мисао, — нека му је слава и хвала за једно и за друго.

Нека му је хвала и на речи, да је вољан још жртвовати на исту циљ. Та реч упућује нас, да се и ми угледамо на њега; храбри нас, да истрајемо у том послу и теши нас надом, да ће здрава мисао постати жељеним делом.

Кад погледамо на велики број наших разних фондова, заклада, завештаја, можемо се поносити, што је српски народ у љубави к просвети народној први међу просвећеним народима. Саразмерно нема ни један народ толико народних добротвора као ми Срби Светла, бесмртна имена њихова благодарно спомиње данашњи нараштај, благодарно ће славити потомство.

Али кад погледамо на основну целъ тих многобројних споменика српскога пожртвовања за народ и народну просвету, видимо, да се добра стара времена нису постарала за невоље нових времена.

Нова времена, нове потребе.

Српска основна школа махом постаде народно сироче, које данас највише потребује народне заштите, потпоре и неге, да би могла живети, јачати и напредовати.

Не буде ли те помоћи, пропадаће редом и оно мало школа, што их данас имамо.

А колико их је до данас пропало!

Иза радосног ускрса уставне слободе у нашој отаџбини, следовао је тужан погреб небројених школа српских у нашој митрополији, — нарочито у јуначкој, негдашњој Војничкој Крајини.

Пет разних закона владали су нашом школом, — на том распетију умирала је српска православна основна школа, расадник наше народне и православне свести.

Царске повластице, основни земаљски закони, — неповредљиве саставине земаљскога устава — и овима ујемчена народно-црквена аутономија српска нису заклонили народну школу српску од тешке навале државне превласти, која је као оно силовита бујица прејурила бедеме, што су вековима бранили и хранили најсветије уставне наше.

Струја новoga учења, што је потекла из мутних извора страних земаља, захватила је и красну домовину нашу и прерушила је стару, хиљадугодишњу Угарску у нову државу, у којој се сударише наређења нових закона са неповредљивим начелима слободе стародавнога устава, сувремене тежње са столетњим предањем, државна свемоћ са богоданим и стеченим правима. Преврат мисли и морала изазвао је преврат целога државнога састава.

Преображај овај осетљиво је повредио и саму самосталност и независност народно-црквене аутономије наше, а највише је заломио главни јој огранак: *слободу народне наставе*.

Према овим тежњама српски сабори вазда су заступали особине, тековине, право, установе српскога народа, али глас српских сабора, глас народа, остао је вашијући глас у пустињи.

Бадава бејаху и сви напори највиших аутономних власти наших — везане руке не могу да расплету мрежу, којом су заплетене школе наше.

Па шта сад?

Велика је освојачка моћ противне струје; ту је држава, која законске границе своје све више проширује, а наше потискује; ту је државна извршна власт са изобилним повчаним средствима, са читавом војском својих органа, још к отоме уз њих и са њима на најширим основима развијена ревносна друштвена пропаганда.

Према томе огроман је наш задатак, очајна је борба наша, — ал српски дух није малаксао ни у тежим, неће клонути ни у данашњим приликама.

Новије појаве у нашем народном животу казују, да је и у нас силне воље, истинског одушевљења и големог пожртвовања; да отпорна снага народна још није разривена несвесним унутарњим, беспредметним и бесцелним зађевицама; да је будна наша народна, православна и правна свест, која скупља у једно снажно коло све синове српске у обрану свога народнога бића.

На ово снажно коло, на свесне синове српске у том колу, гледамо ми у сулбоносним часовима данашњим, у данима искушења нашег, укрепљени надом, да ће испунити тешке ал нама свете дужности у великом делу народне самообране.

Од те самообране очекује брзе, издашне помоћи и српска основна школа, којој се спрема нова напаст и погибија.

Основна је школа основа, која чини будуће нараштаје. Зар у њој да се зачиње клица народног расула?

У основној школи је учитељ вођ, кога деца слушају, коме верују и следују. Зар

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

тај вођ да проповеда морал, мисли и осећаје противне генију српске породице?

Малу, певину, безазлену, поводљиву дечицу љуља и заноси сваки ветар науке. Зар вијор противнародне струје да их носи са рођених недара свога народа?

Зар та школа, узданица наша, да буде наше очајање?

Не, то неможе да буде!

Помозимо сами себи, па ће нам и Бог помоћи.

Св. *пастријарх*, Богом постављени митрополиси вођ православног народа српског, пошао је напред, — пођимо и ми с њим и за њим.

Прихватите и ви остали *архипастири* и *пастири* дело нашега спаса, да у свему узрастемо у ономе, који је глава, из које је све тело с помоћу зглавака и свеза састављено и расте за раст Божји. Није ли школа неразлучиви зглавак од тела? **И љци страждѣтъ ѣдинѣ оуди, съ нимѣ страждѣтъ вси оуди: љци же слѣвитсѣ ѣдинѣ оуди, съ нимѣ радѣютсѣ вси оуди.** (Павле I. Кор. XII. 26.)

Помозите и ви *народни учитељи*, ви сте највише позвани, јер се тиче нашега позива, ваше муке и мучно заслуженог признања нашега благословеног рада.

И ви *богати*, приложите ваш сувишак на недостатак, да се богатите и у добрим

Из седнице српског правосл. народно-црквеног *школског савета*, држане у Ср. Карловцима 28. и сл. дана марта 1894.

Др. Лаза Секулић с. р.,

народно-црквени тајник.

Др. Ника Максимовић с. р.,

потпредседник.

M. 175. ex 1894.

Г е ѡ р г і й

Божією Милостію Православный Патріархъ Сербскій, Архієпископъ Карловачкій и Митрополитъ, Свѣ священнѣйшаго ц. и кр. Апостолѣческаго Величества дѣйствителный Тайный Советникъ ѣкоже и прензачинныхъ орденовѣхъ ц. и кр. Австрійскаго ордена желѣзныхъ короны I. степенѣ кавалѣрѣхъ, и кр. серб. ордена св. Саввы Великокрестникъ.

Благоговѣннѣйшемъ Пѣррѣ, благоговѣннѣйшимъ Парохомъ, Парохій Администраторомъ, Капелланомъ, Діакономъ, и всемъ причтѣ церковномъ, благо- и племенитороднымъ Господомъ воинственнымъ и воинствѣмъ, ѣкоже всѣмъ кагѣ званіамъ и состояніамъ, пола же и возраста православнымъ Хрїстіаномъ въ богохранимомъ

делима; а и твоје име, *српска сиротиња*, нека се запише и засветли на даровним листинама, јер и најмањи дарак велика је задужбина.

Не размишљај се дуго на крају твојих дана, *родољубива старина*, на коју ћеш цел оставити благо. Завештај овој цели: народу твоме нема већег добротинства, имену твоме нема већег спомена.

Помози и ти *омладина* српска, нарочито ти, што најбоље познајеш вредност помоћи и моћ науке; твоје живо срце најјаче куца за мио ти народ а живахни дух ти ствара идеале српске будућности, — помози свом снагом својом, да се не разочараш у свету, који на теби остаје.

Пригрите и ви, дичне *Српкиње*, народно сироче. Будите му миле сеје и милостиве мајке. Ваш рад, наша је радост, — јер вама је Бог дао уз благослов рада и благодат успеха.

На посао сви заједно, сви смо заједничари у страдању, будимо тако и у утеси.

Помишљајмо, да српска повесница неће расправљати ситне распре, да суди једном ил другом по речима; она ће судити свима нама по делима. Српска повесница свакојако ће забележити крупним словима: да смо живели у кобном добу; па нека уз то забележи светлим словима: да смо томе добу и били дорасли.

Пѣрратѣк и скомъ шкрѣтающимъ Нашимъ въ Дѣсѣ стѣомъ сыновомъ возлюбленнымъ Благодать и Миръ ѿ Всевышнаго да умножитсѣ.

По званію и должности Намъ въ слѣдѣхъ всевысочайше клирѣ и народѣ Нашемъ дарованныхъ и сопотвержденныхъ Прївїлегій, и чи-

www.историја.рф
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

направленію нашеѣ восточныѣ православыѣ Церкви, пристодѣиѣи ѡ преемничествѣ и до-полненіи ѹпрядненныѣ Архіерейскыѣ Престо-ловѣ сердечнѡ пекѣресѣ да бы богоспасаемаѣ Епархіѣ Бачкаѣ смертію своегѡ Епископа Ба-сіліана Петровича ѹпрядненнаѣ законнагѡ Па-стыря лишившасѣ, въ правленіи своемъ не оскѣдѣвала, въ торжесткованномъ Сѹнодѣ въ дополненіе ѹпрядненнагѡ Престола Бачкагѡ и тамъ принадлежащыѣ предѣловѣ избрахомъ на таковое Архіерейства достоинство боголю-безниѣйшагѡ Прѡтосѹккела, потомже произве-деннагѡ Архімандрѣта общеж Монастыря сѣгаѡ Келіишч. Геворгіа Господина Германа Опа-чича и Сѣгѡ цесарѡ-и кралѣвско-Апостоли-ческомъ Величествѣ ради высочайшагѡ потвер-жденіѣ представихомъ, потомже всевысочайшемъ потвержденію и наименованію воспослѣдовавшѣ

Дано въ Патріаршіи Нашей въ Карловцѣ Сремстѣкмъ Мѣѣ Априла дне 24. лѣта Гдѣна 1894.

Горѣ поманѣтый смиренный Патріархъ, Архіепископъ и Митрополѣтъ
Геворгій Бранковичъ с. р.

АО. 160/104 ex 1894.

ОКРУЖНИЦА

Архидиѣцезалног административног одбора,

којом се наређује, да општине имају својим паросима потребне канцеларијске реквизиите набављати.

Пречасни Г. Протопресвитер!

Поводом тим, што се неки свештеници жале, да се неке цркв. општине односно председници истих противе извршити налог овог арх. админ. одбора од 18. (30.) деп. бр. АО. 476/455 ex 1886,* не пропустите Пречасност Ваша упутити

подручне Вам срп. правосл. цркв. општине, да према горњем решењу овог админ. одбора имају исте својим паросима потребите канцеларијске реквизиите набављати или у томе саразмеран годишњи паушал издавати.

Из седнице Архид. админ. одбора, држане у Карловцима 21. марта (2. априла) 1894

А. О. 476/455 ex 1886.

Георгије с. р.
Патријарх.

Пречасни Г. Протопресвитер!

Услед умољења Ч. Архид. Конзисторије ddtо 9. (21.) окт. о. г. бр. 605/602 а поводом тим, што су се неки свештеници жалили, да се дотичне цркв. општине и односно тих председници противе набављати им потребне обрасце за матрикуларне изводе, као и друге тисканице, које су свештеници дужни како надлежним областима и

уредима, тако и појединима издавати, — наложићете Преч. Ваша овоподручним цркв. општинама и односно цркв. одборима и тих председницима, да им у дужност спада паросима својим потребите канцеларијске реквизиите набављати или у то име саразмеран годишњи паушал издавати.

Из седнице Архид. Админ. Одбора у Карловцима 18. (30.) Дек. 1886. држане.

Герман с. р.
Патријарх

* Пошто ова наредба није, у своје време, целом свештенству циркулирана, то је сво сада штампано, а гласи као горе.

Ad Ш. С. 271. ex 1893. 14 и 50 ex 1894./51 ex 1894.

Наредба српског прав. народно-црквеног школског савета

издана архидијецезалном и осталим епархијским школским одборима и управама српских учитељских и виших девојачких школа у обзиру употребе „Мале катавасије“ проф. Тих. Остојића, као школске књиге.

Одлуком својом од данашњега (потписанога) дана и под горњим бројем одобрио је школеки савет за школску књигу у српским православним основним, у вишим девојачким и учитељским школама књижицу под именом: „Мала катавасија. Одговори и црквене песме, које се поју на недељној, празничкој и пређеосвећеној служби на призивању и на опелу. За два дечја гласа (сопран и алт) удесио *Тихомир Остојић*, професор срп. вел. гимназије новосадске. Нови Сад. Издање авторово. 1893.“

О том одобрењу се (*натпис*) извештава (*епархијским школским одборима*) с позивом, да горњу овдашњу одлуку подручним месним

школским одборима и односно путем истих српским народним учитељима с тим упутством обзнани, да се у српским народним школама при обучавању деце у црквеном појању има горња одобрена и овим прописана књижица Тих. Остојића употребљавати и односно, да се већ са почетком школске год. 1894/5. по истој има црквено појање учити.

(*управама срп. учит. и виших дев. школа*) с упутством, да се у подручном заводу потално црквено појање има по горњој одобреној и овим прописаној књижици Тих. Остојића предавати и односно већ са почетком школ. године 1894/95. учити.

Из седнице срп. прав. народно-црквеног школског савета, држане у Карловцима дне 29. марта (10. априла) 1894. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ТЕБЕ БОГА ХВАЛИМ!

Кад се човек избави опасности, кад му падне терет с душе, а одлане у груди, ипак дубоко уздане. У уздисају томе, који је мелем души, је и прва хвала Богу. Тако бива и код народа. И народи имају тих уздисаја. Такав уздисај чуо се последњих дана у земљама угарске круне, из милијона душа. Цели народи су га пуштали.

Тако је уздануо и наш српски народ, тако је узданула и наша св. православна црква 28. априла о. г., кад је, муњевитом снагом и брзином, пукао глас по земљама угарске круне и целе хришћанске Јевропе, да је законска основа о грађанскоме браку 28. априла о. г. пала, поражена у великашкој кући угарској.

Давно наша црква и народ нису пустили тако дубок, а уједно и слadak уздисај! Тебе Бога хвалим!

Јер опасност, пред којом је стајао српски православни народ; јер неправда и насиље пред којим се наша црква; јер ударац, који је загрозио светињи и чистоћи породице и јавнога морала, а тиме и целој држави, њезиноме напретку и бићу, — све то отклоњено, значи: неизмерену милост Божју!

И за то певајмо, где год нас је: тебе Бога хвалим!

Јер победило је сунце истине, моћ светиње, снага морала; победило је хришћанство, којем баш Угарска, много и много, дугује, и којег се она не може и не сме одрећи; победила је правда, која и у Угарској треба да је једнака свакој цркви, свима народима.

Тебе Бога хвалим!

Јер је аристократија душе, ума и срца раснудила и на парчад разнела заблуде

људскога ума, који се већ поневидио и у Угарској; јер је расприштала легеон заразе душевне, која тражи свога пљена и у благословеним земљама угарске круне; јер је разагнала туберкулозну маглу лажног либерализма неодговорне савести, и смрвила чудиштите и наказу ирелигијозног култуса и религијозног индиферентизма, којим хтедоше „умови над умовима“ да згазе цркву, и збришу народе и народности њезине; јер је у Угарској, земљи краснеј и хришћанској, оборен гигант и циклоп, који хтеде на небо јуришати; јер су угарскоме Дедалу растопљена крила, којима је мислио полетети до престола — свемогућства...

Тебе Бога хвалим!

Како тек наша српска православна црква, митрополије карловачке, и њезин српски народ слатко и радосно пева данас хвалу Богу! То знаду срца наша...

А из срдаца тих, раздраганих и веселих, са умирене данас душе, кликнимо: слава свима онима, који цркву и народ бранише у ово доба великог искушења!

Слава Патријарху српскоме Георгију Бранковићу!

Слава Епископату српскоме!

Слава народу српскоме!

Слава већини угарске великашке куће!

Слава им!!

ГОВОР

ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНОГ ГОСПОДИНА

ГЕРМАНА ОПАЧУГА

држан дана 23. априла 1894. године у Карловачкој Саборној Цркви
приликом посвећења свога за Епископа Бачког.

(Прибележен од нарочитог стенографа.)

Ваша Светости, преосвећена браћо Архијереји, побожни клире и народе!

Свршено је — што се по одређењу благога промисла Божијег имало данас у овом светом храму на мени извршити молитвама Ваше Светости и преосвећене браће Архијереја, а учешћем побожнога клира и народа; свршено је на мени, незаслужноме, велико дело оне милости Божије, која ствара и одржава, унапређује и усавршава, подиже и украшава; која је већ многе малене и незнатне уздигла и узвирила, па која се и данас и свагда и појединим људма, породицама и читавим народима јавља начином обичним и необичним, природним и чудним.

Ја не знам дана у животу своме, кад нисам осетио благе зраке милости те, кад се није у немоћи мојој излила спасавајућа благодат Божија. Пролазио сам путевима разнима, по највише тескобним и мучним, трновим и стрменим; прелазео сам преко грдних провалија и мрачних понора; стајао сам на местима несигурним и опасним; наилазио сам на љуте змије и вранке замке; гледао сам муње изнад главе

моје прелетати — али није с тога ни једна коса са главе моје на земљу пала, јер око Божије, које ме је будно пратило, свагда је милостиво погледало на мене страног у овоме свету; десница Божија, која је била на мени, та је мене крај све немоћи моје одржала и очувала здрава и неповређена „до сего дне, евоже сотвори Господь, да возрадоуся и веселюся во-нь.“

Изобилном благодаћу Духа Светога уздигнут на највиши степен службе свештеничке, обучен у Архијерејско достојанство стојим ја сада овде и скрушено клањам се благодарним осећајима својима, духом и истином клањам се непостижном савету Божијем, коме се тако изволи, да ме из реда неугледних и невиђених призва у високу службу Апостолску.

Примам и примио сам на слаба плећа своја ту, колико узвишену, толико и тежобну службу Архијерејску; примио сам ју са утехом, да нисам по својој вољи, него по вољи Онога, који познаје срца наша, уведен у њу; примио

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

сам ју са надом, да ће ме десница Божија и од сада, у новоме деловању моме руководити и помагати, и да не ће дати, да силе моје клону под теретом узетих на се дужности Архијерејских.

Свршено је — рекох — што је од Бога за данас одређено било, а сада залазим у дане, у којима и ја од своје стране имам да свршим оно, што ми је поверено; да свршим дело, на које полазим, по вољи Божијој. Ја ћу поћи на то дело — вољно и поуздано, настојаћу на њему прилежно и истрајно, и не ћу пожалити никаква труда ни напора, на ни саме жртве, да оно буде и успешно. Истина, да је нашем Архијереју тешко говорити о успеху свога рада данас, када над нама још шири црна крила она стара неслога наша, која раздваја и разорава, која отуђује своје од својих. А колико је к томе још других разних непогода и недаћа, са којима се црква наша све више срета, и којима само уједињена морална снага целе цркве одољети би могла. Но и код тако тешких прилика наших, и код толике озбиљности времена данашњег, ја ћу поћи мирном душом на дело своје, јер знам, да света црква не тражи од својих Архијереја, да они чине надприродна и надчовечна дела, не тражи више, него што смртан човек уз помоћ Божију учинити може. А то и јесте оно, чега се примам, примам са одлуком, да као Архијереј будем по силама својим „всклик скар“, да са повереном ми духовном паством управљам пажљиво и опрезно; да бдијем над тим градом цара великога, будно и стално, да ревнујем у томе винограду Господњем трпељиво и истрајно; да се свагда тврдо и непоколебиво придржавам данас пред свима Вама свечано изреченога веровања и Епископскога обећања свога, и да се никада не огрешим о светињу савести своје, но да свагда могу са чистим срцем о сваком Архијерејском делу своје одговора дати пред лицем Божијим, а у раду своје да се не руководим никаквим нечистим побудама, или тежњом за чашћу и славом другом, до ли само оном, коју ми људи пружити не могу, но, коју Отац у својој задржа власти.

Тога се примих и на томе стојим до краја овога временитога живота свога.

Са том одлуком оставићу ја своју досадању милу домовину: Хрватску и Славонију, колевку и завичај свој. Па, нека ми је до-

звољено, да се код ове моје свечаности опростим са том лепом мојом домовином, да јој рекнем само: С Богом — мила моја земљо јуначка! Благословена свака грудa твоја, благословен прах отаца и праотаца мојих и свију дичних и врлих синова твојих, који те свим жаром љубави своје грлише, који за те живљаху, за те умираху (бурно и одушевљено: Живио!); да се опростим и са свим другим, што ми је овде мило и омиљено било: са Фрушком Гором, светосавским манастиром мојим Кувездином, братијом мојом и светим храмом овим, у коме нисам критен, али који је мио мени као што је сину мила мати рођена; јер овде сам ја као странац пре 14 година примљен и усиновљен; овде сам посвећен на службу Богу великоме; овде примих изобилну благодат Духа Светога, благодат Ђаконску, пресвитерску, па данас и Архијерејску; да се опростим и са живом црквом овога места: са добрим пастирима њезиним и благочастивом духовном паством њиховом; да се опростим и са градом овим, милим досадањим стаништем мојим, у коме нисам рођен, но у коме се тако осећам, као у самој кући родитељској; са градом овим, у коме су најтоплији и најсретнији зраци небеснога сунца на ме просијавали, и кога ја од доласка свога овамо у Богословију до сада никада не оставих, па у коме ће и после одласка мога најнежнији осећаји срца мога пребивати. (Живио!)

А на догледу оном крају тамо преко Дунава (показује крестом према Бачкој), где се широм отвара благословена земља сестринска, где ме чека нова нада, нови живот, Епархија моја љубљена — из срца ми истичу топле жеље, да свемогућа сила небесна милошћу својом закрили земљу ону и заштити од свакога зла и напасти, па да она у срећи и задовољству својих синова напредује и преуспева (бурно: Живио!) и да Господ Бог мојој милој духовној пастви подари ону спасавајућу благодат своју, која утврђује срца у светој вери православној, која оживљује и јача љубав и наду хришћанску. (Живио!)

Па сада нека је и овде, овом приликом, свечано изражена моја најпонижнија благодарност Његовом ц. и кр. Апостолском Величанству, нашем премилостивом владару Францу Јосифу I., на краљевској милости Његовој, којом је благоизволео поделити ми превишњу потврду Своју; а тако исто и моја неограничена оданост

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и верност према прејасном престолу и славно владајућем дому Његовом. (Одушевљено: Живио!)

Хвала и св. Архијерејском Синоду на оном великом поверењу и благоволењу Његовом, са којим је изволио мене већ као протосингела удостојити високе части Архијерејске и примити ме у преосвештено коло своје; и ја Вас уверавам, Преосвештена Господо Архијереји, да ћу моју према Вама благодарност засведочити и делом, засведочити трајном, искреном љубављу братском.

А како ли Теби да благодарим велики благодјеју мој, Патријарше Свјатјејши; како да Ти достојну хвалу изречем за ону изобилну љубав Твоју, којом си Ти мене као сиротана јерођакона под очинско закриље своје примио и кроз четири године мога сретнога у двору Твоме живота са сваком милошћу обасипао; како да Ти се одужим за толика и таква добра Твоја, каква само њежна љубав доброга оца познаје према сину рођеноме. Ја остајем са тим дугом, јер је тако велик, да га никада отплатити не могу; остајем с њиме, али свагда уз Тебе, Патријарше свети, јер благодарни осећаји моји никада се од Тебе

растати не могу. (Бурно: Живио!)

И предшавенику Твоме, а добротвору моме и народном, блажене памети Патријарху Српском Герману Анђелићу, нека је овде на гробу његовом изражено моје благодарно признање и синовње поклоњење сени његовој (слава му!) којој ћу угодити и одужити се љубављу према цркви и народу.

Примите и Ви, пречасна и часна господо свештеници, који сте при овој мојој данашњој свечаности учествовали, моју најтоплију за то благодарност.

Хвала и Вама, заступницима и представницима миле моје Епархије Бачке, и свима Вама, који по пријатељском осећању своје учествовате у данашњој радости мојој, и својим овде присуством допринесте, да ова свечаност буде лепша, да радост моја буде већа.

Благослови ме, свети Патријарше! Благослови дело, на које ме шаље поверење Твоје, да би оно сретно и издашно било, на корист цркве и народа, на трајан и дичан спомен имена Твога, а на превечну славу Бога Оца и Сина и Светога Духа, Амин!

(Дуготрајно и бурно: Живио!)

ПРОПОВЕД*

тарешина нашег протопресвитерата позвао је, за данас, своје подручно свештенство на св. литургију и св. исповед, у овај божји велељепни храм, којег је, у славу божју, сјајно украсила свест побожног православља будних Срба Митровчана.

Ми смо се свештеници позиву и налогу свога старешине одазвали, као и до сад, по дужности и по потреби душевној. По потреби, велим, јер и наша је душа у телу, на и она тражи, да чује оне слатке и спасавајуће речи: **проџаю ѿ разрѣшаю тѣ ѿ грѣхѡвѣз твоихѣ.** Јер жељна је и душа наша, да се окрепи и охрабри милошћу небесном, која се, у тим речима, а у име Господа и Спаса нашег Исуса Христа, обилно излева на истинитог покајника сваког.

Али данас, крај нас свештеника, ето и вас, мили Срби Митровчани, да се, у храму хри-

шћанске љубави ваше и поноса вам српског, са својим свештеницима заједнички Богу помоли-те, слави божјој хвалу, а милости благодарност принесете, у топлим молитвама песама духовних.

Но ето вас уз нас и за то, тако мислим, да као верна деца св. православља, а свесни Срби Српства нам милог, пред Богом и пред људима покажете, е вас са свештенством својим спаја душевна и крвна веза побожности православне и љубави српске.

Јесте, и за то, као да чујем где одговарате.

Па како је то лепо и корисно; како је то души нашој свештеничкој и срцу српскоме мило, од утехе и радости. Јер, у чврстој заједници свију нас, јер у побожности и љубави нам таквој, веселије пева црква и много више вреди молитва у Бога, којом Му се молимо, да прослави своју цркву у народу српском, да утврди народ српски.

* коју је дана 29. априла о. г. у митровачком храму, приликом годишње исповеди свештеничке, говорио протојерјѣ Јован Јеремит, парох бачиначки и уредник овога листа.

Таква заједница нам је увек потребна и корисна; данас понајвише. Данас, кад нам цркви прети заблуда, а Српству грози неправда душевног насиља.

И кад је црква и народ нам у таквојме положају, пред таквим противником, шта треба да радимо? Чиме црква побеђује, чиме се народ одржава у положају таквом?

Црква побеђује божанским истинама и моралном снагом својом; а народ моралном снагом и слогом синова својих.

То су знаци, у којима ћемо победити, победити и у борби, пред којом и у којој данас стојимо.

И црква и народ наш одржао је, до сад, многу борбу, телесну, физичку, у којој се крв пролевала, живот жртвовао. Историја сведочи, а ми смо још живи; још је жива на рамену глава.

Али, данас стојимо у борби, у којој се не пролева крв, него може да изгуби душа. Стојимо пред непријатељем, који не тражи тело, него нам иште душу; који нам није жељан крви, него имена народнога; који не разорава села и градове, него је вољан да нам разори душевни мир и спокојство, огњиште породичне светиње и чистоће, среће и блаженства.

Не стојимо пред пушком, коцем и конопцем, него пред заблудама људскога ума, које нам се намећу; пред душевним насиљем, које нам се чини у име неистините науке, измишљене слободе, лажне културе; у име разних себичних прохтева силних *W* *мира* *сггw*.

Да, стојимо пред лажном културом, опасном за нашу цркву и народ, опасном за цело друштво, јер опасном за морал, који је друштву људском основа и темељ опстанку. Опасном, јер је насиље лажне културе од ужаса, као што је и моћ истините науке и културе благодетна.

Лажна култура је тиран деветнаестог века, много опаснији и ужаснији од свију тирана досадањих, — по речима Христовим: не бојте се оних, који убијају тело, а душе не могу убити, него оних, који убијају душу.

Култура и слобода, то су варке данашњега доба, у устима многих. Варке, јер у језгри њиховој нема ни културе ни слободе, него је то култус безверја и верске равнодушности; него је то распуштена слобода пскварене воље, самовоља и нервоза моралне туберкулозе.

Да, таква је култура и слобода, која се

нама нуди; такав је тиран, који нам прети, а даре обећава, но тражећи и ударје, ни мање ни веће, него: да се одречемо неба и душе, да одбацимо мајку своју православну цркву, да погазимо образ српски, да се каменом бацимо на гробове прадедова и историју своју, и да светим и блаженим сенима праотаца довикнемо: заман се бористе и крв листе за крет часни и слободу златну, потомци вам се данас одричу крста од три прета и имена српског.

Таква култура данас хоће да усрећи друштво људско, па и нама нуди даре своје. А ми? Хоћемо ли их примити? Не ћемо.

Хоћемо ли се одрећи Христа и Његовог Јеванђеља слободе, љубави и врлина, које сјаје човештву као сунце васијони?

Хоћемо ли дати душу за варку заблуделих умова људских; хоћемо ли у синцир душевног тирана; хоћемо ли Содому и Гомору у Српству нам милом?

Хоћемо ли заборавити веру и цркву, спаситељку своју и одбрану српску; хоћемо ли се одрећи Српства? Не ћемо. Него, шта ћемо?

Наоружани истинитом вером у Бога, Господа и Спаса нашег Исуса Христа, чији васкреславимо и ове педесетнице; наоружани врлинама и испуњени идеалима, којима нас Његово Јеванђеље учи, а које истинита и жива вера рађа, — стаћемо пред заблуде безверја и верске равнодушности, пред порок распуштене слободе и покварене воље, пред душевног тирана, груди у груди, и борићемо се против њега врлинама хришћанским и свешћу поноса нам српског.

Борићемо се за идеале хришћанске, за светињу православља, за огњиште породичне среће, за опстанак народни.

Борба ће бити љута, ал' из борбе ћемо изнети спасену душу и светло име српско. Борба ће бити љута, ал' ћемо победити. Јер народ, који је озарен божанским истинама Христовог Јеванђеља, који чува и цени светињу и чистоћу породичног живота, који је у врлини сталан, у добру јак, морално здрав, а свестан поноса свог народног, — непобедив је, јер му и небо у борби помаже, јер с њим је Бог!

Али, љубазна браћо и миле Српкиње, не заборављајте никад, да сунце божанских истина сјаје у вери, да светињи, врлини и добру вера живот даје, а црква да им је колевка. Вера их рађа, црква их негује и чува.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

За то, мили Срби и Српкиње, вера нек је у вама, а ви у цркви. Негујте веру, чувајте цркву, сачуваћете нам мило Српство.

Вера и црква православна, Србину је оклоп од векова против силе и насиља свакојака. Не скидајте оклопа тог са груди српских, јер многе стреле пуштају се на њих.

Али вера нек вам је жива; жива у врлинама вашим личним, породичним, грађанским и народним. А црква наша, да нам је светла и весела у љубави, споразуму и слози синова својих. Онда се не бојмо, победићемо, одржаћемо се.

И као што сте данас ви, свесни Срби Митровчани и љубазна браћо наша, спојили душе и молитве своје, осећаје и љубав своју са свештенством својим у храму овоме; тако, дао Бог и срећа српска, да нам што скорије, у целој цркви митрополије наше, пропева сложна песма измирених јој синова. Да се у цркви загрлимо и ижљубимо, да у цркви слогу утврдимо, старешине и млађешине, пастири и паства, јерархија и остали народ, па да једном мишљу вођени, једном љубави православља нам светог и милога Српства загрејани, одужимо дух свој и православљу и Српству.

* * *

А сад, да вам јавим вест радосницу, која стиже из престонице шире нам домовине наше, вест, да је у великашкој кући угарској победила истина хришћанска, победила аристократија ума и срца хришћанског, а пала законска основа о грађанскоме браку.

И грађански брак је чедо лажне културе. Њиме се ова хтела попети и на висину земаљских закона, да снагом и ових завојшти на светињу породице, на достојанство жене, супруге и матере; да снагом и ових јуриши на душу човекову, на божанство Христове цркве и светињу њезине тајне; да снагом и ових загрози имену српскоме.

Хвала Богу, опасност је отклоњена; отклоњен је атентат и тога душевног насиља. За сад, а биће и опет.

Хвала милости божјој, а хвала, и са овога светог места љубљеноме Патријарху нашем Георгију и свима Архијерејима нашим, који су апостолском ревношћу и српским осећајем стали на одбрану цркве и народа свога у борби, која се водила у великашкој кући. Слава нашим архипастирима! Слава и свести народа српског, који је сложено и једнодушно своје Архипастире у тој борби потпомагао!

Па шта је природније души хришћанској и племенитоме срцу српскоме, него да се у храму своме ода благодарност вишњем Богу на свему томе!

И кад нам је од цркве и народа одбијен душевни непријатељ; кад нам је са прага породичне чистоће и среће удаљен душевни тиранин; кад је достојанство жене, супруге и мајке остало непоништено; кад нам је домовина сачувана од зла великога, — онда вас позивам, мила браћо и сестре, и вас мили Срби, и вас Српкиње, да са свештенством својим спојите данас и молитве „брагодаренија“ Богу, чијом милошћу је све то учињено.

ДОПИСИ.

Карловци 5. маја 1894. — (Долазак Његове Светости г. Патријарха Георгија из Пеште у Карловце.) Било је то на појутарје Ђурђев-дана о. г. када се је Његова Светост кренула из Карловаца у Пешту у пратњи Високопреосвећене г. Епископа Никанора, Михајила и новопосвећеног Германа, на пут велики, на дело значајно по цркву и народ српско-православни под круном св. Стевана. Кома није познат предлог високе угарске земаљске владе о црквеним реформама који је предлог добио већину у довој кући у Пешти? Сваки прави Србин, коме је мила вера

своја, коме је светиња установитељ цркве наше и њезиних установа, тужно се забринуо због предлога тих, тужним очима је погледао на Епископат свој, на дичну поглавицу овспределне цркве православне, на св. Патријарха Георгија, и благословом својим испратио га је на пут са надом и жељом, да се поврати, са надом и жељом, да се поврати са радосним гласом: „Победа је наша, е' нама је Бог!“ — И дочекасмо жељно дан када се чуо глас српског Патријарха у кући магнатској: да одбија предложене предлоге, наводећи непобитне разлоге, са којих не може ни-

како предлоге примити. Одјекнула је та реч у име толиких милијона православних па је зато и била значајна и снажна.

И дође час, када се имала гласањем решити судбина предложених предлога. Гласало се и предлог је овај пропао. Глас овај брзо се развио из престолнице угарске и доспео до сваког правог и истинитог Србина, коме је мила и драга светиња цркве. Када је овај глас стигао у Карловце, одушевљење је било неописано, радост си читао сваком са лица. Радости својој и одушевљењу своме дадоше израза овдашњи грађани тиме: што огласише тај радосни глас звоњењем звона са саборне цркве. За час беху куће заставама окићене, а озбиљни грађани Карловачки скупише се, да се договоре и реше: како да се дочека Његова Светост преузвишени господин Патријарх при доласку из Пеште. И решено би, да се Његова Светост што свечавије дочека.

Његова Светост кренула се из Пеште у недељу 1. маја са високопреосвећеним господином Германом Епископом Бачким. Дознавши честити Суботичани, да ће поред њихове вароши проћи високи путници, изађоше им са великим бројем на станицу, где је уз опште одушевљење поздравио их познати велики родољуб г. Божићар Вујић као председник цркв. општине суботичке. У Карловце стигла је Његова Светост и високопреосвећени господин Епископ Герман у вече брзим возом. Многобројни народ слегао се на станици, да их дочека и поздрави. У врло лепом говору поздравио је Његову Светост градоначелник Карловачки Св. Јанковић а народ га је често прекидао са: Живео Патријарх! Улазак Њ. Светости у своју резиденцију био је величанствен уз звоњење звона и пуцњаву прангија.

У двору се такође био слегао силан свет, те је и овде дочекао Његову Светост са: Живео, а две мале ученице основне школе у бело обучене предале су један венац Његовој Светости а други високопреосвећеном г. Епископу Бачком Герману. У 9 сати кренула се сјајна бакљада у двор, која приређена беше Његовој Светости. Прво су гимназисте и богослови отпојали „Православља наставнице“ а затим отпевали више родољубивих песама. Његову Светост поздравио је у име народа високопречасни господин прота и ректор богословије *Јован Вучковић* дивним овим говором:

„Свети патријарше! Почетак ове седмице и

први дани њезини, били су дани зебње и страховања у милионима срдаца у ужој Угарској, па и преко граница њезиних. Све што се истински кретом Христовим крети, зебло је и страховало при помисли, да ће му се можда помрсити уређени конци живота хришћанскога. Свима правим хришћанима тешко је било чекати судбоносни дан гласања у угарској кући магнатској о предлогу за цивилни брак. А народу Твоме било је најтеже. На срце народа Твога свалили се били троструки терети. Један терет страха за вјеру његову свету православу хришћанску, други терет бриге за јединство његовога црквено-народнога автономнога живота, трећи терет страха и ужаса за милу његову народност српску.

Други су страховали за вјеру своју, а народ Твој не само за вјеру, већ поред вјере и за цркву своју, а с вјером и црквом и за живот свој народни. Та и оно пошљедње што још имамо, све што нам душу у тијелу народном придржава, све нам је стављено на коцку са реформама, које је висока кр. угарска влада наумила да спроведе, а они који су јој и у томе ишли на руку нијесу завијали ни скривали, већ су нам отворено и гласно довикивали, да баш за то хоће да се те реформе спроведу, што народности у Угарској због њих од бола јаучу и стрепе за биће своје народносно. Те поруке неправде и бездушности још већма су узбуњиле срце народа Твога у зебњи му и страху великоме, а очајни ужас спопао нас је све кад дочемо, да је први судбоносни предлог који је на расправу дошао примљен у заступничкој кући са знатном већином гласова.

Страшна је опасност загрозила народу Твоме, па немајући друге помоћи народ Твој послужи се на цвјетни четвртак законитим оружјем за обрану своју и са величанственог збора свог митрополиског, заиска правде у високе владе, и у болу своме паде пред подножје краљева престола, које су оци наши и синови народа српскога крвљу својом свагда вјерно послужили.

Растао се народ са збора свога, а опет није знао шта ће му донијети онај судбоносни дан у који ће се подијелити уставни меџдан у кући магнатској. Зебња је у срцу остала, али је појачала нада, јер Ти си, свети Патријарше, на богослужењу у цркви рекао народу свом, да ћеш своје учинити. Народ је видио свога Патријарха, чуо је свечано обећање његово, а нада народна ојачала је.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.unibg.org
 УНИВЕРЗИТЕТ
 ИСТОРИЈА
 БИОГРАД
 СРБИЈА
 БИОГРАД

Наша хвала Богу та нада није га преварила. Ти си своје обећање одржао, с Тобом се нађоше једнодушно сви чланови нашега Епископата а уз Вас пристаде и онај још једини члан магнатеке куће, који се крестом православним крсти и именом српским понеси. Са 21 гласом већине пропао је предлог о цивилном браку, и међу тим 21 гласом, пуна трећина били су сложни гласови српски, са Твојим, свети Патријарше, на челу. Ми оданусмо душом, спада нам бар за час сињи терет са срца, кад складни звуци звона ове цркве у четвртак по подне огласише благовјест спасења нашег, а данас изађосмо да Те сретнемо и дођосмо да Ти благодаримо што си испунио ријеч народу своме задату, да Ти благодаримо на скроман овај начин, усудили смо се да дођемо, премда смо знали, да Ти ово не захтијеваш. Ми смо се повели за осећајем својим, нас је овде који смо и у подређеном положају спрам Тебе, али и ми смо синови народа свога, и ми смо са народом својим заједно зебли и страховали па с њим заједно и одахнусмо и за час заборависмо на подређеност положаја свога у коме би имали поштовати жељу Твоју, те дођосмо са онима, који сматрају дужношћу својом, да Ти овога часа благодаре и који мени поручише, да на своја уста изречем благодарност њихову Теби, свети Патријарше, и браћи Твојој у Христу преосвештеним Епископима нашим и ономе старцу Србину, који је мушки уз вас стајао у ономе тешком часу одсудноме.

Па прими, свети Патријарше, благодарност нашу и свију оних који у овоме часу мисле и осјећају као што мислимо и осјећамо ми. Хвала ти, свети Патријарше, хвала преосвештеној господи Епископима нашим, хвала Вама и хвала Србину Николи Михајловићу и дозволи нам да оvdје пред Твојим двором кликнемо: Живео наш премилостиви краљ Франц Јосиф I! Живео! Живео Патријарх српски Георгије! Живео! Живели наши епископи! Живели! Живео Никола Михајловић! Живео! Живео народ српски! Живео!

Његова Светост се на овом говору са свога прозора благосиљајући народ захвалила говорећи, да му је мило што га народ овако одушевљено поздравља и одликује и ако нисмо, вели, још на чисто са предложеним предлозима; и ако смо их сад Божјом помоћу оборили, али нам и опет предстоји борба у којој ћемо ја и Епископат учествовати и опет против предлога гласати.

А овом приликом дошло се ипак до нечега и уклоњена је она пречага, која је пречила приближење народа јерархији. Ово се овом приликом постигло и дај Боже да се никад ни народ од Епископата, ни Епископат од свога народа не дели! Народ је дуготрајно викао: Живело Његово Величанство, живела Његова Светост, живео Епископат!

Очи нашега народа упрте су и опет у наш Епископат, у поглавицу своју св. Патријарха, а у народу српском живи силно уверење, да је Његова Светост, ревностни слуга воље Божје, **столъ православїа непоколебимый**, и поуздани носилац топле жеље народне. С. П.

Митровица 29. априла 1894. — (Исповед свештенства, св. литургија, благодарење, збор.) Старшина нашег протопресвитерата, ревно г. протопресвитер Авакум *Стајић*, позвао је и ове године своје подручно свештенство на св. исповед. Браћа се после године дана и опет састала, ал' овога пута у дан необичне радости, — *на појутарје пада грађанскога брака у великашкој кући угарској.*

Г. прота Стајић је при позиву свештенства одредио био већ, да ће се, на дан исповеди свештеничке, богослужити св. литургија, а пароха бачиначког, протојереја Јеремића позвао је, да проповеда.

Међу тим у четвртак 28. априла већ се распрострео радосни и победоносни глас, да је грађански брак пао у горњој кући. Кад је свештенство, скупљено у Митровици 29. априла, за то дознало позитивно, закључило је, са својим старешином, да се после св. литургије принесе Богу и благодарност, поводом отклоњене, од цркве и народа, опасности.

Тако и би. Св. литургију одслужио је г. протопресвитер Стајић са четири подручна свештеника; тако исто и благодареније. За време причасног, изговорио је протојереј и парох Јеремић проповед, удешену према добу у којем смо, и према публици која је у храму била.* Завршио је проповед јављањем вести радоснице о паду грађанскога брака, одајући захвалност са амвона Његовој Светости патријарху српском Георгију и свима високопреосвештеним Архијерејима нашим на њиховој апостолској љубави и ревности за цркву и народ; одајући признање будној свести народа српског, којом се цео одупрло опасно-

* Доносимо је у целости.

сти, и позивајући присутне, да одаду најтоплију хвалу Богу поводом отклоњене опасности над црквом и народом, и да се својим молитвама придруже благодаренију, које ће свештенство у ту цел да богослужи.

Проповед се допала, учинила је своје, и проповедник је био бурно поздрављен. Благодареније је одслужено величанствено, а праћено је осећајима раздрагана срца и саучешћем радосне душе свију присутних. То беше молитва топла и искрена, то беше благодарност, која се сузама радости исказује... Велика је била и воља и милост Божја, која није дозволила да нас задеси — што проклесмо.

На св. литургији певало је српско певачко друштво митровачко. Ако овом приликом није певањем својим освојило уверење наше о вештини својој, кривица је и до те околности, што је тек $\frac{1}{3}$ чланова друштвених била на окупу, ради „пијачног“ дана у Митровици. Али нека зато честито певачко друштво, на челу са својим врлим председником и коровођом, уверени остану, да су нам освојили срца, да су нам задужили благодарност својом готовошћу, да су извршили ипак део своје мисије, те нека и са овога места изјаву о свему томе приме, са нашим, од срца: хвала!

Међу вернима видеемо у храму, у лепом броју, и врле Српкиње, госпође митровачке, што нарочито наглашујемо са изјавом да нас је то обрадовало. Српкиња може да буде весталинка огњишта побожности и васпитања, породичне светиње, српског осећаја и свести, нашег славља православља. А коју год видимо у храму божјем, при побожној молитви, ми о њој тако лено и мислимо.

После богослужења исповедали су се свештеници код одређених духовника, а после св. исповеди, јер је већ превалило подне, одржан је кратки збор. Г. протопресвитер Стајић поздравно је са топлим речима скупљено свештен-

ство, нагласив озбиљност дана, у којима се налазимо, и предложио је збору:

1.) Да се брзојавом на Његову Светост преузвишеног Господина Патријарха Георгија, поздравна победа над грађанским браком и црквеним реформама, а да се Његовој Светости и високопреосвештеном Епископату и Њиховоме апостолском ревновању за цркву и њезино божанско учење, и њиховој одлучној и достојанственој одбрани права народно-црквених нам, изрече најдубља захвалност.

2.) Да се свештенство протопресвитерата митровачког морално обвезе, да ће у „фонд св. Саве“, којег је, у узвишеној љубави својој за школу и просвету, и у родољубивој намери да се ова омогући и помогне, основао св. Патријарх Георгије, годишње давати доживотно 1% од своје плате.

Обвеза та не пречи никога, да већим приложима притекне „фонду св. Саве“, односно српској школи и просвети.

3.) Да скупљено свештенство протрпресвитерата митровачког, поводом изјава министра у Србији, Светомира Николајевића, и његовог бесомучног нападаја на наше свештенство изрази своје гнушање.

Сва три предлога г. протопресвитера била су усвојена једнодушно.

После збора био је заједнички обед, на који су, као гости, били позвани и учитељи митровачке срп. вероисповедне школе и један представник певачкога друштва.

И свештенство, а и грађанство митровачко ће 29. април о. г. задржати у лепој успомени, и сећати се радо свега, што је тога дана било.

А честитоме протопресвитеру нашем, г. Авакуму Стајићу, нека је хвала на ревности и љубави, којом нас купи око себе; којом се стара, да задовољи и својој дужности и својој души и савести. Живио!

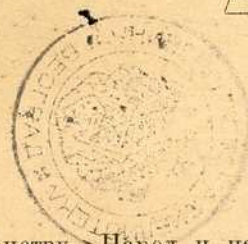
ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Тристагодишњица спаљивања св. моштију св. Саве.) У нашем новинарству покренута је била мисао, да се 27. априла о. г. свечано прослави успомена на ту триста-

годишњицу у целоме Српству. Народ и наше црквене општине прихватили су ту мисао и одржали су тога дана богослужења и славе народне.

Успомена на св. Саву свакоме је Србину

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

светиња. Пијетет према имену првосветитеља и просветитеља свога; благодарност Његовим светитељским и просветитељским великим делима, најдубље је урезана у души Србина сваког, ма где он био, и остаће таква, док год га буде било. Јер св. Сава је Геније српског православља, Геније српски.

И ниједна слава и прослава Његовог имена и Његових великих дела и заслуга за св. православље у Српству и за Српство цело, не ће никад довољна бити, да Му се Србин истинито одужи. Није довољан томе цео богати и бујни култус славе и прославе Светитеља нам највећег, у српској цркви и народу, ненадмашив не само у спољашњим знацима прослављања тога, него и неизгладив и вечан у души, у срцу, у свести Српства нам целог.

Па и прослава тристагодишњице спаљивања светих Му моштију на Врачару, по турскоме Синан-пани, тек је слаби одјек тог култуса, који одјекује са олтара пијетета и благодарности, који је Светитељу подигнут у души православној и поносу српскоме Србина сваког.

Спаљивање Светитељевих моштију на Врачару историјски је догађај за Српство и православље његово; епохалан догађај у душевној борби Србиновој. Њиме се хтело постићи једно, а учинило се друго. У место да пламен врачарски спали, са св. моштима Светитељевим, помисао и помен Србинов на Светитеља свога и тако сагоре будну свест српску и осећај православног, — тај је пламен оснажио у души Србиновој вечиту успомену на св. Саву, у срцу му појачао ватру благодарности, а у свести запалио понос српски, да се више и не гаси.

И за то увек: слава Светитељу Сави! слава светињи спаљених Му моштију! Кличемо и клицаћемо тако, без питања да ли су оне спаљене 27. априла 1694 или 27. априла 1695.

Па је ли то довољно? Или ми помишљамо и на питање и на поруку, коју би нам душа и савест могла чути, или већ и чује са светитељских висина:

„Зар ви, децо моја, православни Срби, Светитељу своме принашате само богати мирис тамјана хвале са уста ваших; зар се само прославама Његовог имена и спомена одужујете делима Његовим? Станите. Одморите се од слава и прослава, па у тишини рада озбиљнога, истините љубави и пијетета вашег к’

цркви православној, коју сам вам у аманет оставио, са учењем божанског јој Основатеља; и у тишини озбиљнога рада поноса вам и свести српске, који се просветним подизањем народа свога доказује, — принесите ми једаред, место тамјана и лепих речи, богата дела своја, која ће вам цркву у побожности, љубави и слози синова њезиних прославити, а народ српски у свестраном му напретку, за будућност сачувати“...

А имамо ли колико таквих дела? Мислимо ли их имати? Кад ћемо отпочети?

Крај осећаја пијетета и благодарности, који су нам 27. априла о. г. душу испуњавали, нисмо се ни тога дана, а не можемо се ни сад опростити таквих мисли. Све дотле, док не буде код нас друкчије. Хоће ли нам се таквим мислима замерити?

Треба, у своје време, и славе и прославе свега, што је славе заслужно. То је црта благодарности и свести народне. Али је то, само за себе — без ичега другог — палијативно средство за одржање једног народа у добу прегалачког рада и великих дела.

Желимо нашој цркви и народу таквог рада и таквих дела синова њихових, па ће онда славе и прославе наше бити мило и Светитељу нашем Сави, јер ће му се глас протирати не само по земљи, него се подизати, са дела наших, и до висина... светитељских. А цркви и народу биће много боље.

== (Прилози на фонд св. Саве.) Доносимо данас и врло красни Проглас нашег народно-црквеног Школског Савета, српском народу у митрополији карловачкој. После онаког лепог прогласа и апела сувишна је још реч за ободравање на давање прилога у фонд св. Саве.

Сад стојимо пред „пробним каменом“, да покажемо и докажемо, да ли нам школа стоји само на језику или лежи и на срцу; да ли за школу своју уметмо просипати само лепе речи, или жртвовати и — новца. Што већи фонд св. Саве, све јачи доказ биће и о величини истините свести нам народне. Што већи фонд св. Саве тим већи нам биће понос, јер ће нам и цена и вредност народног пожртвовања већа бити. Који народ уме жртвовати, тај и добија; тај је сигуран своје будућности.

На посао, дакле, па купимо прилоге за фонд св. Саве, у свакој прилици.

На посао, да покажемо, колико љубимо школу своју!

— (Његова Светост патријарх Георгије) примио је многобројне брзојавне честитке и захвалности поводом свога говора у великашкој кући, и поводом апостолског ревновања целог високопреосвештеног Епископата.

Између осталих је брзојавна честитка и *фију-манске* срп. правосл. црквене општине; а многе су са потписима до стотине имена.

— (27. април 1894. у Карловцима.) Пишу нам из Карловаца: „Данас у пола 10 сати велико звоно па саборној цркви огласило је, да ће и Српски Сион да прослави тужну успомену спаљивања моштију првог српског архиепископа и првосветитеља св. Саве, — позивајући нас на св. литургију, да се у храму бољјем помолимо сени св. архиепископа, да пеходатајствује у Свевиншјега снаге нашем народу да би у овим мутним и мучним данима сретно пребродило непогоде које вери и народности његовој са свију страна грозје. У саборној цркви оделужена је св. литургија; а чинодјејствоваху: Ст. Чобанић прота карловачки, Ђорђе Поповић и Василије Константиновић пароси карловачки, Јован Живковић професор богословије и Сергије Пошић патријарашки економ. О причасном протојереј Јов. Вучковић ректор богословије у дирљивом говору разложио је историјску важност данашњег дана, износећи узвишени рад св. архинастира и ниску обест туреку као повод данашње прославе, и нашу равнодушност према цркви и растројство у народу, као узрок садање наше народносне и верске тегобе, а подстрекавајући омладину, да нигда не заборави рад, мисао и заслуге св. Саве, него да свом душом пригрли веру и на-

родност своју. На литургији били су слушаоци богословије и гимназије и ученици основних школа са својим наставницима; заступљена је била и политична општина. Толико се, ето, ми одужисмо успомени св. Саве за неуморне труде његове!

Но огрешно бих се, ако бих прећутао, да *на тој црквеној и народној прослави ни једним чланом својим није била заступљена српска православна црквена општина*, која би требала са председником својим на челу, да је главни покретач те светковине, или да су дошли бар из дужности као Срби — као православни, на богослужење. Не знам, из којих се разлога ни *богословско књижевно друштво „Слога“* није потрудило, да се, на свој начин, одужи светој успомени творца и утемељача српске цркве и књижевности.“ С.

— (Произведени за протојереје.) Његова Светост преузвишени Господин Патријарх Георгије благоизволео је 2. маја о. г. произвести за протојереја г. пароха ађанског *Јована Павловића*; а 4. маја о. г. уредника овога листа и пароха бачиначког г. *Јована Јеремича*.

Нашим претплатницима.

Како смо већ далеко у II. четврти годишњој а многи претплатници овога листа нису послали претплату ни за лањску годину а још више их је који ове године нису платили за I и II четврт, то смо слободни овим путем позвати све своје претплатнике, да својој дужности одговоре, иначе ћемо бити принуђени, да им обуставимо лист.

У Новом Саду, 6. маја 1894.

Администрација „Српског Сиона“.

ОГЛАСИ.

ЈАВНА ДРАЖБА. 57 1—3

Услед налога славног Архиепископског Административног Одбора у Карловци од 11. (23.) октобра 1893 А. О. 529/330 ex 1893. расписује се дражба на мањак за оправку овоместне цркве и порте на дан 26. маја (7. јуна) 1894. у 2 сата после подне.

Трошак по прорачуну износи 2099 ф. 20 н. Лицитанти су дужни положити 10% у име пишманлука. Ближи увјети могу се сазнати код потписаног.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене општине, обдржаване у *Угринаовци* 1. (13.) маја 1894.

Драгојло Шаић
председник.

Број 7 С Т Е Ч А Ј. 58 1—3

Доленотписана српска правосл. црквено-школска општина потребује једног *учитеља* за III. разредну основну школу, уз годишњу плату од 300 фор. ав. вр. а од црквене касе 100 фор. за пероводство; стан, огрјев и баничу.

Дотични има доказати, да је Србин православне вјере, да је свршио коју српску препарацију, те задњу годину службовања где је провео.

Свједоцбе и молбенице имају се послати до 1. јунија ове године.

Српско-православна црквено-школска општина *Пуранић*, 29. априла 1894 код Д. Тузле.

Деспотовић
председник.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бр. 31. ex 1894.

СТЕЧАЈ.

52 3—3

На упражњено место *учитељско* при српској веројазанској школи у *Сегедину* овим се стечај отвара.

Са овим местом склопана је следећа годишња плата:

Од политичне општине Сегединске 420 ф. — од црквене општине 200 ф. — од исте за пероводство 100 ф. — од Лестеровог легата 10 ф. — слободан стан са 2 собе, једном кујном, шупом и комором, — 4 фата механих дрва за школу и за учитеља.

Изабрани учитељ је дужан осим предавања школском уредбом прописаних предмета још и пјеније у десној певници обављати, децу у црквеном пјенију поучавати, и у општинским седницама записник водити.

Компетовати могу само оспособљени и у мађарском језику потпуно вични учитељи.

Изабрани учитељ има своје звање 1. септембра п. р 1894. год. наступити.

Стицатељи имају своје добро инструиране молбенице до 19. (31.) маја т. г. председништву ове црквене општине поднети.

Из седнице одборске српске православне црквене општине сегединске 8. (20.) априла 1894. године држане.

Владислав Сремац,
перовођа.

Др. Милош Раић,
председник.

К. бр. 217 ex 1894.

СТЕЧАЈ.

56 2—3

На место *прот. капелана* у *В. Бечкереку*, са којим је местом склопана плата од год. 500 ф. и 150 ф. у име еквивалента за по сесије земље и уједно на *џакопско место*, са 400 ф. џакопске и 200 ф. перовођске плате, уз уживање $\frac{1}{2}$ сесије земље — овим се расписује стечај.

Конкуренти имају своје инструиране молбенице путем предпостављених својих власти до 17. маја о. г. поднисуној консисторiji поднети.

Из консистор. седнице држане у *Темшвару*. 27. априла 1894 год.

Епархијска консисторija темшварска.

48 3—10

КУРС

ЗА ЈЕДНОГОДИШЊЕ ДОБРОВОЉЦЕ У СУВОТИЦИ.

Они младићи који нису свршили средње школе и немају *испита зрелости*, који би морали код војске три године служити, могу добити дозволу

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарiji а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за *жиг* сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарije у Новом Саду.

да једну годину као добровољци служе, али морају пријамни испит пред главним заповедништвом војеним положити.

За овај испит може се у моме заводу спремити. Од мојих ученика многи су већ добили дозволу за полагање испита, многи су исти положили, њихово време у војсци одслужили и сада су *офисир*и у *резерви* а многи сада у војсци служе.

Ко би се желио у моме заводу спремити за испит, нека се изволи на мене обратити, где ће опширно унутство добити.

Приправници не могу бити млађи од 17, као ни старији од 20 година.

Леополд Ландесман

Српска православна црквена општина у Бољевци.

Број 2. ex 1894.

Дражбени оглас.

53 2—3

На основу скупштинског закључка од 16. јануара 1894. српске православне црквене општине Бољевачке, а услед одобрења славног архд. адмн. Одбора у Карловци од 21. марта (2. априла) 1894. А. О. бр. 136/128. расписује се дражба на мањак ради опраћања целе цркве споља и изнутра.

По прорачуну износи:

1. Зидарски послови са материјалом	679 ф. —
2. Столарске намазне радње	233 ф. —
3. Моловање укусно	775 ф. —
4. Позлата Иконостаса	1899 ф. 80
5. Моловање Икона	795 ф. —
6. Лимарски послови	77 ф. —

укупно . . . 4458 ф. 80

А. Дражба држаће се 21. маја (2. јуна) 1894. у 2 сата после подне у мјестној основној школи.

Б. Дражбовање се са устменим понудама на целокупни посао, и на сваку поједину радњу; сваки дражбоватељ дужан је од горепоменуте своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

В. Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Г. Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

Д. Ближи услови, тако исто и нацрти могу се код председништва ове црквене општине до дана дражбе видети.

У *Бољевци*, 25. априла (7. маја) 1894

А. Падејски
перовођа.

Л. Дацевић
председник.